

Fordøjeligheden af hel kontra valset korn til får

Af J. Højland Frederiksen
Afdelingen for forsøg med kvæg og får

Fordøjelighedsforsøg udført med udvoksede beder tildelt 500 g kløvergræshø og 400 g korn dagligt har vist, at der ikke er signifikante forskelle mellem fordøjeligheden af alle energigivende komponenter og energi i hel og formalet byg, havre og majs. 2 ud af 3 dyr ville ikke fortære hel majs.

Sammenholdes disse resultater med skotske forsøg med fedelam, kan det konkluderes, at får og lam fordøjer hel korn lige så godt som formalet/valset korn.

Indledning

Udenlandske forsøg har vist, at fordøjeligheden af organisk stof i korn (byg og havre) reduceres med 6–8 enheder, når valsning og formaling undlades ved opfodring til kvæg. I modsætning hertil har skotske forsøg tydeligt vist, at fordøjelighed, foderoptagelse og tilvækst ikke forbedres ved valsning af korn til fedelam. I disse forsøg udgjorde kornet (byg, havre, hvede, og majs) hovedparten af rationen. For at undersøge, om samme forhold vedrørende fordøjeligheden gør sig gældende hos udvoksede får, der fodres med stråfoder og korn, blev der gennemført 3 forsøg med kornarterne byg, havre og majs.

Materiale og metode

Forsøgene gennemførtes med 3 udvoksede beder (Texel × Marsk, legemsvægt ca. 100 kg) med hver af kornarterne byg, havre og majs. Samme dyr tildeltes såvel hel som valset korn i to på hinanden følgende perioder. Hvert dyr fik 500 g kløvergræshø, 400 g korn og 15 g mineralstofblanding dagligt. Dyrene blev fodret individuelt to gange daglig med halvdelen af foderrationen hver gang. Der benyttedes en forperiode på 7 dage efterfulgt af en 7-dages periode med fuld-stændig gødningsopsamling.

Tabel 1. Foderets kemiske sammensætning¹⁾

	Kløvergræshø (grundfoder)	Byg	Havre	Majs
Tørstof %	83.81	84.50	86.54	85.39
% i tørstof				
Råaske	7.31	2.43	2.83	1.65
Råprotein	10.31	14.28	13.98	10.50
Råfedt (Stoldt)	2.00	3.32	5.38	5.10
Træstof	34.83	5.61	12.21	2.55
Nfe	45.55	74.36	65.60	80.20
Energi MJ/kg tørstof	18.4	18.6	19.3	18.8

¹⁾ gns. af to analyser.

Resultater

Tabel 1 viser den kemiske sammensætning af grundfoder og korn, hvis sammensætning er typisk for de pågældende kornarter. Alt valset korn blev fortæret umiddelbart efter tildelingen. Det samme var tilfældet med hel byg og havre, mens 2 ud af 3 dyr nægtede at æde hel majs.

Fordøjelighedskoefficienterne for total ratioerne fremgår af tabel 2, der viser, at der ikke forekom betydende forskelle mellem fordøjelighedskoefficienterne for de energigivende komponenter og energi mellem hel og valset korn for nogen af kornarterne. Ingen forskelle var signifikante.

Tabel 3 viser gennemsnitlige fordøjelighedskoefficienter for de 3 kornarter samt det beregnede indhold af foderenheder.

Tabel 3. Fordøjelighedskoefficienter for de tre kornarter, beregnet efter differensmetoden. (Gns. af hel og formalet korn)

	Byg	Havre	Majs
Råprotein	86.1±2.6	78.7±1.9	76.3±3.8
Råfedt (Stoldt)	62.7±2.2	77.0±1.7	69.4±1.9
Træstof	68.6±8.4	71.0±5.6	70.5±7.0
Nfe	95.2±1.1	88.2±0.8	98.9±0.8
Org. stof	91.2±1.4	84.0±1.4	93.6±2.7
Energi	90.4±1.4	81.0±1.8	91.3±2.6
F.e. pr. 100 kg tørstof	122	109	126

Konklusion

Baseret på såvel disse resultater med udvoksede får som skotske resultater med fedelam må det konkluderes, at hel korn – såfremt dyrene vil æde det – kan anvendes til alle kategorier af får med veludviklet drøvtyggerfunktion.

Som vist i andre forsøg kan hel byg beriges med kvælstof ved påsprøjtning af en urinstofopløsning, således at byg + urinstof-blandingen indeholder samme kvælstofmængde som soyaskrå.

Da handlende ikke må udlevere hel korn, uden at det har været undersøgt for flyvehavre, skulle der kun være mulighed for spredning af flyvehavre ved fodring med hel korn, der er hjemmeavlet eller købt udenom foderstoffirmaerne.

Tabel 2. Totalfoderets fordøjelighed

	Kløvergræs	Byg		Havre		Majs	
		hel	valset	hel	valset	hel	valset
Råprotein	54.9± 2.3	69.2±3.6	74.1±2.6	66.6±3.3	68.9±0.8	68.7	66.5±2.7
Råfedt (Stoldt)	50.5±11.2	59.4±1.5	57.8±2.7	68.6±4.3	68.9±1.3	61.1	72.7±2.0
Træstof	72.7± 1.4	73.6±1.9	71.2±2.2	71.4±2.7	73.3±3.5	72.5	69.7±9.1
Nfe	62.5± 0.7	81.2±1.0	81.0±2.3	75.6±1.0	77.2±1.0	83.8	83.8±1.2
Org. stof	65.4± 0.9	77.4±1.1	77.2±2.3	73.1±1.2	74.9±1.4	79.0	78.2±3.0
Energi	61.7± 0.9	74.6±1.5	74.7±1.9	69.2±1.6	72.1±1.4	75.7	75.1±2.8